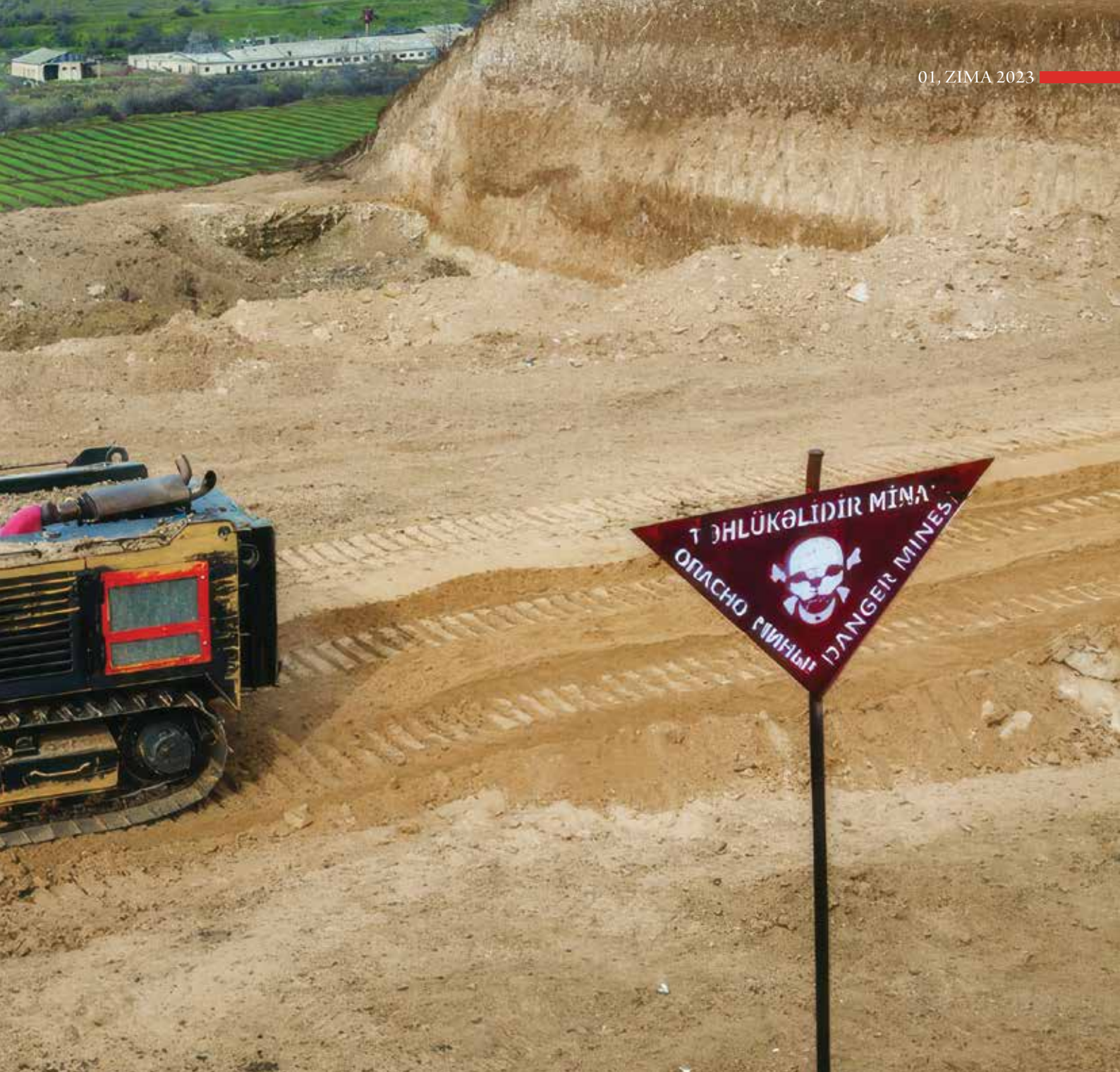

Vugar SULEJMANOV,
*Agencija za protuminsko djelovanje Republike Azerbajdžan,
Predsjednik Uprave*

„Posijane mine” – suočavanje s prijetvornim neprijateljem

Tijekom proteklih nekoliko godina, ANAMA i druge organizacije očistile su više od 116.000 hektara zemlje od mina i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata. U 2023. godini ovaj će proces obuhvatiti površinu od 50.000 hektara.

Prema međunarodnim istraživanjima i analizama, Azerbajdžan se ubraja među zemlje s visokom razinom minske zagađenosti. Tijekom okupacije armenskih oružanih snaga koja je trajala gotovo 30 godina, više od 900 naselja u Karabahu potpuno je opustošeno, srasnjeno sa zemljom i minirano od strane podmuklog neprijatelja!

U cilju otklanjanja teških posljedica ubojitog oružja zaostalog nakon Drugog rata u Karabahu, ANAMA provodi operacije razminiranja na područjima oslobođenim od okupacije i zahvaćenim ratom.

S punom uvjerenošću mogu reći da je stvaranje sigurnih uvjeta za obnovu i rekonstrukciju spomenutih područja i povratak ljudi u njihov rodni kraj jedan od najvećih prioriteta azerbajdžanske države od završetka sukoba.

Osnovana 1998. godine, ANAMA je reorganizirana s ciljem ostvarivanja hitnijih strateških ciljeva i ispunjavanja važnih zadaća nakon pobjede slavne azerbajdžanske

vojske pod vodstvom vrhovnog zapovjednika u Drugom ratu u Karabahu, predsjednika Ilhama Alijeva, te je dobila status javnopravnog subjekta. Trenutno ANAMA radi na čišćenju ratom zahvaćenih oslobođenih teritorija od mina, neeksplozivnih ubojnih sredstava, eksplo-

zivnih sredstava i drugih smrtonosnih ratnih zaostataka, na njihovom neutraliziranju i koordinaciji aktivnosti na ovom području.

U sklopu programa „Veliki povratak“ u Karabah, koji je definiran kao jedan od glavnih strateških ciljeva dokumenta „Azerbajdžan 2030.: Nacionalni prioriteti za socio-ekonomski razvoj“, trenutno je u tijeku velika kampanja razminiranja u oslobođenom području koja zadovoljava međunarodne standarde. Ovaj smjer identificiran je kao glavni prioritet Azerbajdžana u razdoblju nakon sukoba.

Moglo bi biti zanimljivo spomenuti neke privremene rezultate operacije razminiranja. Činjenica je da je na oslobođenim područjima u poslijeratnom razdoblju pronađeno i neutralizirano više od 111.000 minsko-eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata.

Pitanja protuminskog djelovanja izravno su i neizravno povezana s ciljevima održivog razvoja.

Nedvojbeno je da predsjednik Republike Azerbajdžan Ilham Alijev uvijek pridaje posebnu važnost ovom pitanju, jer je ono izravno povezano sa sigurnošću ljudskih života. Predsjednik redovito u svojim govorima napominje da minska zagađenost oslobođenih teritorija usporava proces obnove i povratka bivših interno raseljenih osoba u domovinu.

Dana 2. ožujka 2023. u Bakuu, u svom govoru na

summitu kontaktne skupine Pokreta nesvrstanih o odgovoru na COVID-19, uzimajući u obzir činjenicu da su mnoge zemlje članice Pokreta nesvrstanih zagađene minama i neeksplozivnim ubojnim sredstvima, predsjednik Azerbajdžana Ilham Alijev iznio je prijedlog da se osnuje skupina zemalja istomišljenica pogođenih minama kako bi se međunarodna pozornost skrenula na problem mina. Ubrzo nakon toga, ANAMA je uspostavila partnerske odnose s međunarodnom zajednicom i institucijama civilnog društva na nacionalnoj razini kako bi ispunila ciljeve vezane uz ovu važnu i humanu inicijativu, te je mobilizirala mogućnosti koje su joj bile na raspolaganju.

Poslovi razminiranja uglavnom se izvode na prometnoj infrastrukturi, u energetsom sektoru, poljoprivredi, industrijskim parkovima, stambenoj infrastrukturi itd. To uključuje ručno razminiranje, korištenje mehaničkih vozila posebne namjene, te operacije razminiranja uz pomoć životinja.

Ministarstvo obrane Republike Azerbajdžan, Ministarstvo za izvanredne situacije, relevantne jedinice Državne granične službe, kao i lokalne tvrtke, uključeni su u operacije razminiranja u Karabahu zajedno s ANAMA-om. Na područjima oslobođenim od okupacije djeluju i međunarodne organizacije za razminiranje kao što su MAG i Safe Lane, vodeće svjetske organizacije za razminiranje.

Jedan od razloga za brz tempo rada je taj što ANAMA koristi najsuvremeniju opremu i mehaničke uređaje u operacijama razminiranja. Osim toga, Agencija se postupno kadrovski povećava, a materijalno-tehnički resursi kojima raspolaže redovito se proširuju. To su važni uvjeti za postizanje dobrih rezultata. Novozaposleni pirotehničari uključeni su u teorijsku i praktičnu obuku kao što su „Tečaj humanitarnog razminiranja“, „Čišćenje bojnog područja“, „Prva pomoć“ i druge. Dostupni su i treninzi za stručno usavršavanje operativnog osoblja, kao što su „Obuka za voditelje odjela i voditelje grupa“, „Obuka za nadzornike“ itd. Obuke za predstavnike Ministarstva obrane Republike Azerbajdžan, Unutarnjih postrojbi Ministarstva unutarnjih poslova Republike Azerbajdžan, Ministarstva za izvanredne situacije, kao i lokalnih tvrtki i nevladinih organizacija uključenih u operacije razminiranja, sada su dio akcijskih planova i programa Agencije.

Također, koristi se sustav „Remote Aerial Minefield Survey“ <Daljinsko izviđanje „minskog polja iz zraka> (RAMS) koji donosi učinkovite rezultate te koristi dronove i umjetnu inteligenciju. U skladu s međunarodnim standardima protuminskog djelovanja (IMAS), RAMS podržava optimalnije i preciznije izvođenje netehničkih izvida. Visokoprecizne, kao i termalne i multispektralne kamere koje se koriste uz pomoć dronova, imaju sposobnost proučavanja objekata na površini tla i onih zakopanih na malim dubinama. Nakon što se dobiveni

podaci obrade pomoću umjetne inteligencije, utvrđuju se lokacije opasnih objekata i granice opasnih područja.

Kao rezultat kontinuiranih netehničkih i tehničkih istraživanja koje je Agencija provodila na područjima oslobođenim od okupacije, utvrđeno je da su zemljišta, uključujući uništena naselja, poljoprivredna polja, groblja, vrtove i druga područja od socioekonomskog značaja, visoko zagađena minama. Prema preliminarnim podacima, 147.988 hektara oslobođenog teritorija ima visoku, a 675.570 hektara srednju i nisku razinu zagađenosti. Proteklih godina ANAMA i druge organizacije očistile su više od 116.000 hektara zemlje od mina i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata. U 2023. godini taj će broj dosegnuti 50.000 hektara. ANAMA smatra načela kvalitete temeljena na međunarodnim standardima glavnim ciljem operacija razminiranja.

U tijeku je čišćenje teritorija velikih gradova, stambenih naselja, kao i objekata društvene infrastrukture. Bivša linija razgraničenja i područja uz nju smatraju se najgora zagađenim područjima. Civilna područja izvan takozvane bivše linije razgraničenja također su teško minirana. Nažalost, 246 azerbejdžanskih državljana poginulo je ili zadobilo ozljede različitog stupnja težine od posljedica eksplozija u tim područjima. Mine se uglavnom nalaze na obalama rijeka, kanalima, cestama, poljoprivrednim poljima, šumama, rovovima, vrtovima, dvorištima i grobljima.

U selima Zabukh i Sus u Lačinskom rajonu (na jugozapadu Republike Azerbajdžan), također i u Fuzuli, Khankendi i Khojavend rajon. tijekom operacija razminiranja otkrivene su mine, improvizirane eksplozivne naprave koje je postavio neprijatelj. Utvrđene su i činjenice postavljanja ručnih bombi pod armenske mine PMN-E, pri čemu se iste aktiviraju žicom i postavljene su na ulazima u kuće i dvorišta. Susreli smo se s velikim brojem nehumanih i izdajničkih postupaka neprijatelja, kada je postavljeno nekoliko eksplozivnih naprava kako bi se tragedija povećala i usmrtilo više ljudi.

Improvizirane eksplozivne naprave velike eksplozivne snage također su otkrivene tijekom operacija razminiranja u oslobođenim područjima Agdamskog rajona (u sjeveroistočnom podnožju planinskog lanca Karabah, na zapadu Kursko-arakske ravnice). Slučajevi kompaktnog postavljanja turbomlaznih raketa 240 mm 9M24F i više od trideset minobacačkih granata kalibra 120 mm otkriveni su u humcima koji su se nalazili uz cestu i bili prekriveni zemljom. Da, te prijetnje 120 mm granate iz minobacača s 3-4 kg eksploziva bile su namijenjene vozilima i velikom broju ljudi!

Sve ove činjenice dokaz su destruktivne namjere Armenije protiv mira i sigurnosti u regiji i okolišu. U rije-

kama Tartar, Khachin, Gargar i Hekari koje prolaze kroz oslobođene teritorije, kao i u drevnim kehrizesima, pronađeno je mnogo eksplozivnog streljiva koje su pirotehničari deaktivirali.

U isto vrijeme, za vrijeme humanitarnih operacija razminiravanja koje su izvršene od strane Agencije, u Lachinu, Fuzuli, Khojavandu i Khankendi regiji, velik broj improviziranih eksplozivnih naprava je otkriveno na ulazima napuštenih kuća i dvorištima, napuštenih poljoprivrednih kuća, u stambenim zgradama, školskim ustanovama, središnjim bolnicama, kao i na mostovima koji se nalaze blizu privatnih mjesta stanovanja kao i u podrumima zgrada.

U poslijeratnom razdoblju veliki broj građana Azerbajdžana izgubio je živote od mina postavljenih u civilnim područjima. Kao rezultat incidenta na groblju sela Yusifjanli u Agdamskom rajonu, pet članova jedne obitelji je ubijeno ili teško ozlijeđeno. Sličan incident dogodio se i na groblju sela Suarasi u Lačinskom rajonu. Dopustite mi da napomenem da su minski incidenti u selu Gulabird u Lačinskom rajonu, selu Dashalti u rajonu Šuša (u lancu Karabah na Malom Kavkazu), selima Nuzgar i Mehdili u Džebailjskom rajonu (smještenom posred Malog Kavkaza na jugu Republika Azerbajdžan),

selu Bartaz u Zangelanskom rajonu, selu Signag u Hodžalinskom rajonu (nalazi se u lancu Karabah), selu Khanlig u Kabatlinskom rajonu (na jugozapadu Republike Azerbajdžan i jugoistočno od visoravni Karabah), selu Marzili i Shahbulag u Tartarskom rajonu (u sjeveroistočnom podnožju Malog Kavkaza i ravnici Karabah), selima Yukhari Veysalli i Yaghlivand u Fizulinskom rajonu bili izvan onoga što se nekada nazivalo linijom razgraničenja.

Jedna od glavnih komponenti ANAMA-ine velike i višestrane borbe protiv prijetnje minama su mjere obrazovanja o opasnosti od eksplozivnih ubojnih sredstava

(EORE). U okviru aktivnosti podizanja svijesti, ANAMA radi sa stanovništvom na podizanju svijesti o sigurnom ponašanju, opasnosti od mina i eksplozivnih naprava zaostalih nakon rata. Kako bi se postigli opipljivi rezultati na području podizanja svijesti, uspostavljena je suradnja s državnim i međunarodnim organizacijama. UNDP, UNICEF i UNHCR među glavnim su partnerima ANAMA-e u borbi protiv minskih ugroza. Osim niza komercijalnih institucija, u borbu protiv minskih prijetnji uključeni su i International Eurasian Press Fund (Međunarodno udruženje tiskanih medija Euroazije). Zadovoljstvo mi je obavijestiti vas da su Europska unija, Ujedinjena Kraljevina,

Sjedinjene Američke Države, Japan i Mađarska pružili opsežnu potporu mjerama protiv minskih prijetnji koje se provode u Azerbajdžanu.

Nažalost, skriveno sjeme smrti i dalje odnosi živote i šteti zdravlju ljudi. Prema statistici, broj žrtava mina u 30 godina dosegao je 3.420 osoba, među kojima je 357 djece i 38 žena. Od potpisivanja trilateralnog sporazuma do 28. prosinca 2023. ukupno su 341 osoba stradale od minsko-eksplozivnih sredstava. Od toga je 65 osoba poginulo, a 276 je ozlijeđeno.

Općenito, većina mina pronađenih na oslobođenim područjima su mine PMN-E i OZM-72 armenske

proizvodnje. Tijekom akcije čišćenja otkriven je i neutraliziran veliki broj kazetnog streljiva zabranjenog međunarodnom konvencijom. Riječ je o LAR160, 9N235 i drugim patronskim streljivima.

Na kraju ću reći da se država Azerbajdžan bori s ovim akutnim i složenim problemom koristeći svoje unutar-nje resurse. Neke zemlje i međunarodne organizacije pružaju potporu u borbi protiv opasnosti od mina, ali ta potpora nije dostatna s obzirom na razmjere problema na oslobođenim područjima. Nadamo se da se ovaj globalni problem može učinkovitije riješiti zajedničkim naporima na globalnoj razini. 🌟